

NYHEDSBREV

Nr. 13 – 2019

Udenlandske dommere på Landsskuet 2019

Tekst og fotos: Mogens Stendal

Mail: mogens.stendal@outlook.dk

Sjældent, om nogensinde, er et dyr 100 procent perfekt, ej heller af udseende. Som udstiller kender vi udmærket det dyr, vi udstiller. Kender dets styrker, sådan som vi nu vurderer det. Eventuelle svagheder kan vi vel godt se, når vi skal være ærlige. Men vi håber alligevel, at dommeren mest har fokus på og prioriterer alt det gode og derfor er enig i, at netop mit dyr er ”holdets/racens bedste” – eller blandt de bedste.

Som udstiller har vi ikke bare nogle forventninger til dommeren om, at han/hun har forstand på at se på dyr. Dette er et rimeligt og ufravigeligt krav. Og så er det vigtigt, at dommeren ved bedømmelsen er upartisk. Det vil sige, at alle dyr bliver underkastet samme strenge blik uden hensyntagen til, hvem ejeren er. Desuden forventer vi, at dommeren følger samme linje under bedømmelsen af alle hold. Og så skal dommeren bagefter klart og overbevisende forklare og begrunde rangeringen og eventuel tildeling af point.

Dansk eller udenlandsk dommer?

På Landsskuet 2019 var der udstillet kødkvæg af 16 forskellige racer. Fem racer, Charolais (CHA), Hereford (HER), Limousine (LIM), Piemontese (PIE) og Simmental (SIM) havde hentet en dommer fra udlandet.

Jeg har stillet de pågældende raceforeninger nogle spørgsmål om dette at have en dommer fra udlandet. Her kan du se, hvad de aktuelle fem raceforeninger har svaret.

Kommentarerne fra CHA er fra *formand Jørgen Larsen*, fra HER fra *racens avlsudvalg*, fra LIM fra *bestyrelsesmedlem og formand for avlsudvalget*,

Lene Black Sinkjær, fra PIE fra *formand Michael Pedersen* og fra SIM fra *formand Henning Hansen*. Hos PIE er det første gang, man bruger en udenlandsk dommer. PIE-raceforeningen har i år 30-års jubilæum, og så skulle der lige som ske noget ekstraordinært. HER fejrede også raceforeningens jubilæum – 50 år.

Hvorfor dommer fra udlandet?

CHA, HER, LIM og SIM bruger hvert år en udenlandsk dommer, og de forklarer samstemmende, at det blandt andet er for at sikre en upartisk dommer, der ikke kender udstillerne på forhånd. Gad vide, om det ind imellem er et problem, at en dansk dommer under bedømmelsen er klar over, hvem dyrets ejer er? Racerne mener ikke, at dette er et problem, men der skal ikke meget til, før snakken går.

SIM oplever det som god markedsføring at anvende en dommer fra udlandet, hvilket racen har gjort i mindst de seneste 20 år. LIM bruger altid en dommer fra racens hjemland, Frankrig. Det giver udstillerne og raceforeningen en god pejling af avlsmål og den aktuelle linje i avlsarbejdet i racens hjemland/hovedland.

HER nævner det også som en fordel ved udenlandsk dommer, at avlere, der kunne have været dommere, altid selv har mulighed for at udstille på Landsskuet. En dommer må jo ikke dømmegne dyr eller dyr, man har en økonomisk interesse i.

Raceforeningens forventninger til dommeren

CHA og LIM beder hvert år den respektive, franske raceforening finde en dommer. Franskmand er normalt ikke længst fremme i skoene, når det drejer sig om at kunne tale engelsk. Men dette er et dansk krav for dommeren på Landsskuet.

SIM beder den engelske forening pege på en dommer fra Storbritannien eller Irland – lande med en stor dyrskuetradition. Det er et dansk krav, at dommeren kan og vil begrunde sin afgørelse. Mange engelske dommere er ikke vant til at begrunde rangering m.m.

HER peger på, at den pågældende skal have sat sig ind i det danske avlsmål, være neutral og have erfaring som dommer.

Dommerbemærkninger på dansk

Mange udstillere og publikummer forstår (og taler) engelsk til en vis grad, men ikke alle. For alle racer kommenterer dommeren sin afgørelse på engelsk; men derudover har racen en engelskkyn-dig med forstand på bedømmelse og dyrenes eksteriør til at oversætte til dansk, velvidende, at det som oversætter kan være svært at få alle dommerens detaljer med.

Vores pointsystem er ukendt i udlandet

Tildeling af point er et dansk fænomen og totalt ukendt for de skiftende udenlandske dommere. CHA, PIE og SIM lod i år deres dommer tildele point, mens HER og LIM alene lod dommeren rangere dyrene i de respektive hold.

Når dommeren skal tildele point, får dommeren en mere eller mindre grundig introduktion til pointsystemet fra en repræsentant for racen.

Gennem årene har der alligevel været dommere, der har benyttet pointskalaen anderledes end en dansk dommer ville have gjort. Dette kan medføre frustration hos udstillerne. Vi har set eksempler på, at en dommer har tildelt "mange" dyr 21 point og også brugt 20 point, en bedømmelse, som en del udstillere opfatter som en klar besked om, at det pågældende dyr ikke burde være udstillet. Men dommeren ønsker jo blot at signalere, at her har vi et dyr, der ikke er helt så godt som dyret foran med et point mere...

24 point er til dyr af exceptionel høj kvalitet, og normalt opnår kun ganske få dyr pr. race denne anerkendelse.

Af de udstillede 50 SIM-dyr fik kun et dyr maks. bedømmelse. Hos CHA uddelte den franske dommer i år en roset med 24 point til syv Charolais'er. Det er 13 procent af de udstillede dyr. Tilsvarende tildelte den hollandske dommer 24 point til tre dyr hos PIE – 19 procent af de udstillede dyr.

Jeg siger bestemt ikke, at dommeren har ruttet med de røde rosetter med 24 point. Dyrenes kvalitet kan have berettiget til denne maks. karakter; men det viser måske også, at det kan være en udfordring at introducere en dommer til det danske pointsystem.

HER og LIM har erkendt denne problematik og lader den udenlandske dommer rangere dyrene – uden point. Udstillerne har accepteret denne fremgangsmåde, men enkelte udstillere ville alligevel gerne have haft en pointroset.

Hos PIE rådførte dommeren sig hos den danske dommerassistent, inden han "bestemte sig for rosettens farve".

Udenlandsk dommer er en god investering

Hos CHA og LIM betaler den franske raceforening altid for dommerens rejse til og fra Danmark, så den danske raceforening alene betaler for opholdet – intern transport samt hotel og forplejning. HER har en fast model og betaler lavpris flybillet samt ophold og forplejning for to personer, mens SIM oplyser, at omkostningerne for dem varierer, men normalt ligger mellem 3.000 og 7.000 kroner + "stor frivillig indsats".

Den hollandske dommer hos PIE betalte omkostningerne til rejsen af egen lomme, så den danske raceforening havde alene udgifter til ophold – hotel og forplejning. Da foreningen i år havde jubilæum, var der sponsorer, der bidrog, så det kunne lade sig gøre at have udenlandsk dommer uden at belaste økonomien i en raceforening med få medlemmer.

Raceforeningerne er helt enige om, at udgifterne til den udenlandske dommer er en god investering. Det giver ekstra fokus på racen, flere medlemmer vil gerne udstillere, og så er det sket mere end én gang, at en udenlandsk dommer har købt topdyr på Landsskuet. Den udenlandske dommer rejser som regel hjem og kan fortælle kolleger med mere, at i Danmark har man dyr af fremragende kvalitet – god reklame.

Lidt om de udenlandske dommere på Landsskuet 2019

Charolais

David Revière, Frankrig

- Bor ½ times kørsel syd for Lyon
- Fuldtids farmer med i alt 120 dyr, heraf 40 registrerede Charolais køer
- 85 ha, heraf 60 ha med græs
- Udstiller hvert år på 2-3 skuer, har haft flere championater
- Er eksamineret dommer
- Imponeret over de mange racer på Landsskuet
- Imponeret over udstillernes professionalisme og respekt for hinanden
- Fremhævede champion-tyren *Lego Hansegård* fra *Jan Larsen* på Mors og kvien *Neye India Løngård* fra *Løngård Charolais* i Thy. Tyren *Lego*, der er resultatet af en embryonimport fra Frankrig ville kunne gøre sig på ethvert fransk dyrskue. Kvien *Neye* er uden franske gener, og den ville til enhver tid kunne vinde i Frankrig. Den er eksponent for de gode gener i Dansk Charolais

Franske *David Revière*, med tyren *Lego Hansegård* og tyrens opdrætter og ejer, *Jan Larsen*, Mors

Hereford

Matthew Goulding, Irland

- Kommer fra det sydlige Irland, nær Tralee
- Har 250 dyr, halvdelen Hereford, halvdelen Angus
- Har importeret avlsdyr fra Danmark: SMH Polled Hereford (*Jens Michael Jensen*, *Juelsminde*) og især Moeskær Polled Hereford (*Henrik K. Andersen*, *Assentoft*)
- Har solgt en del tyre til kvægavlsforeninger, sæd eksporteret til Danmark
- Udstiller en del og har hentet adskillige championater
- Toppen af de udstillede dyr på Landsskuet var af meget høj kvalitet; men der var stor forskel fra top til bund

Bedste besætningsgruppe fra *Bent Sørensen*, *Rosenkær Polled Hereford*. Til venstre *Bent Sørensen* og dommer, *Matthew Goulding*

Limousine

Sebastien Lagrafeuil, Frankrig

- Bor i Saint-Hilaire-Bonneval, lige syd for Limousine racens Mekka, Limoges
- Driver landbrug sammen med fire andre og har besætning med 300 moderdyr
- Har eksporteret avlsdyr til mange lande, også Danmark
- Eksamineret dommer og dømmes hvert år på mange lokale og nationale skuer
- Imponeret af LIM udstillingen på Landsskuet
- De bedste dyr kunne gøre sig på nationale skuer i Frankrig, ikke mindst interbreed vinderen, *Bøgely Mister*, fra *Tommy Jessing*, Bøgely Limousine

Bedste besætningsgruppe fra *Tommy Jessen*, Bøgely Limousine. Fra venstre, dommer *Sebastien Lagrafeuil* og *Tommy Jessen*.

Foto: *Susanne Brandt*

Piemontese

Bas Basemans, Holland

- Kommer fra Tilburg, cirka 100 km syd for Amsterdam
- Entreprenør, har ejendom på 25 ha med 80 moderdyr, alle Piemontese
- Landsskuet er et fint show med mange racer og forskellige dyrearter
- Har ingen erfaring som dommer, men de danske udstillere var meget tilfredse med bedømmelsen samt hans grundige kommentarer under bedømmelsen og bagefter i stalden
- Mener, de udstillede Piemonteser var for små til for alvor at kunne gøre sig gældende på et dyrskue i Holland

Kvien *Gyldenlund 714* fra *Birgith Juhl*, *Vildbjerg*: Rigtig god kvie, men for lille, var dommer *Bas Basemans'* vurdering

Simmental

Michael Durno, Skotland

- Bor mellem Aberdeen og Inverness (Whisky country), 200 km nord for Edinburgh
- 160 moderdyr, heraf 50 SIM, ellers CHA, LIM, SAL og ANG samt krydsninger med SIM
- Terminaltyr af CHA
- Erfaring som dommer i Irland og Skotland
- Ønsker moderat størrelse. Nogle af de udstillede dyr var efter hans mening for store
- Imponeret over kvaliteten af de udstillede dyr, især hundyrene
- De bedste hundyr kunne klare sig fint på dyrskuer i England

Michael Durno om koen Lykke Fingerbøl P fra Kim Lykkegaard, Aalestrup: en "great, tremendous cow, wide on the top"

Her kom de udenlandske dommere fra:

